

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI PILAANTUNEIDEN ALUEIDEN PUHDISTAMISEN TUKEMISESTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Valtioneuvoston asetusta ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen sisällytettäisiin pilaantuneen alueen pilaantuneisuuden selvittämisen ja puhdistamisen järjestämisestä koskevaa sääntelyä. 1 §:ää muutettaisiin niin, että soveltamisalaan lisättäisiin valtionavustuksen lisäksi selvittämisen ja puhdistamisen järjestäminen. Lisäksi valtioneuvoston asetukseen lisättäisiin uusi 4 a §. Pykälässä säädettäisiin alueen pilaantuneisuuden selvittämisen ja alueen puhdistamisen järjestämisen kustannusten jakamisesta. Jos järjestämisen kustannukset jaettaisiin pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun 12 §:n mukaisesti, Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen osuus olisi enintään 50 prosenttia alueen pilaantuneisuuden selvittämisen avustuskelpoisista kustannuksista ja enintään 40 prosenttia alueen puhdistamisen avustuskelpoisista kustannuksista.

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain muutoksen kanssa.

2 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annettua lakia (jäljempänä tukilaki) esitetään muutettavaksi ja samalla tehtäisiin muutoksia pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annettuun valtioneuvoston asetukseen. Hallituksen esityksessä säädettäisiin Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuulle kuuluvan pilaantuneiden alueiden pilaantuneisuuden selvittämisen ja puhdistamisen järjestämistä koskevan tehtävän kustannusten jakamisesta. Samalla kynnys järjestämisen piiriin pääsemiseksi madaltuisi. Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus osallistuisi alueen pilaantuneisuuden selvittämisen ja puhdistamisen kustannuksiin. Se voisi vastata kustannuksista kokonaan, jos se olisi välttämätöntä yleisen ympäristöedun kannalta taikka jos pilaantuneisuudesta aiheutuisi tai uhkaisi aiheutua erityisen vakavaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai yksilön asuinympäristölle. Esityksen tavoitteena olisi parantaa pilaantuneiden alueiden pilaantuneisuuden selvittämisen ja puhdistamisen järjestämiseen osoitetun valtion määrärahan vaikuttavuutta siten, että järjestämistehtävän piiriin saataisiin aiempaa enemmän ja merkityksellisempiä kohteita. Valtioneuvoston asetuksessa säädettäisiin kustannusosuuksista.

Valtioneuvoston asetuksen 1 § perustuisi valtionavustuksen osalta tukilain 5 §:n 3 momenttiin. Tukilain 5 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä Euroopan unionin valtioneuvoston mukaisen valtionavustuksen myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä. Tukilain 5 §:ään ei ole tehty muutoksia. Valtioneuvoston asetuksen 1 § perustuisi pilaantuneisuuden selvittämisen ja puhdistamisen järjestämisen osalta tukilain 12 §:n 4 momenttiin. Tukilain muutoksessa 12 §:ään lisättiin uusi kolmas momentti, jonka mukaan Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus osallistuu alueen pilaantuneisuuden selvittämisen ja

puhdistamisen järjestämisen kustannuksiin sopimuksen nojalla. Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaisi kustannuksista kokonaan, jos se olisi välttämätöntä yleisen ympäristöedun kannalta taikka pilaantuneisuudesta aiheutuisi tai uhkaisi aiheutua erityisen vakavaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai yksilön asuin- ympäristölle. Tukilain 12 §:n 4 momentin asetuksenantovaltuuteen lisättäisiin vastavasti asetuksenantovaltuus, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä kustannusten jakamisesta. Valtioneuvoston asetukseen lisättäisiin 4 a §, jossa säädettäisiin kustannusten jako-osuuksista.

3 Asian valmistelu

Valtioneuvoston asetus on valmisteltu virkatyönä ympäristöministeriössä yhteistyössä Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa. Asetus on ollut lausuntokierroksella [xx-yy] välisen ajan yhdessä tukilain muuttamista koskevan lakiehdotuksen kanssa.

[Asetusehdotus on ollut tarkastettavana oikeusministeriön laintarkastusyksikössä ja siihen on tehty muutoksia tarkastuksen perusteella.]

4 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Valtioneuvoston asetukseen ei ole kuulunut Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen järjestämistehtävää koskevaa sääntelyä, vaan asetus on koskenut ainoastaan valtionavustusta. Asetuksen soveltamisalaa koskevan 1 §:n 1 momentin mukaan alueen pilaantuneisuuden selvittämistä ja pilaantuneen alueen puhdistamista koskevan avustuksen myöntämisessä noudatetaan asetuksessa säädettyä.

Tukilain 12 §:n mukaan Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi kustannuksellaan järjestää alueen pilaantuneisuuden selvittämisen ja puhdistamisen, jos 6 §:ssä valtionavustuksen myöntämiselle säädetyt edellytykset täyttyvät. Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on siten vastannut alueen pilaantuneisuuden selvittämisen ja puhdistamisen järjestämisen kustannuksista kokonaan yksin, eikä järjestämistehtävän kustannusten jakaminen ole ollut mahdollista sen jälkeen, kun tukilaki tuli voimaan. Ennen tukilain voimaantuloa voimassa olleessa valtion jätehuoltotyöjärjestelmässä pilaantuneisuuden selvittämisen ja puhdistamisen kustannukset sen sijaan jaettiin valtion ja yhteistyöosapuolen kesken.

Sen sijaan valtionavustuksen osalta valtioneuvoston asetuksen säädetään kustannusosuuksista. Valtionavustus on enintään 50 prosenttia alueen pilaantuneisuuden selvittämisen avustuskelpoisista kustannuksista ja enintään 40 prosenttia alueen puhdistamisen avustuskelpoisista kustannuksista. Avustusta voidaan myöntää myös korotettuna, jos alueen pilaantumista uhkaa aiheutua vakavaa vaaraa terveydelle tai ympäristölle tai alueen pilaantuneisuuden selvittämisestä tai puhdistamisesta aiheutuvat kustannukset ovat avustuksen hakijalle erityisen kohtuuttomia. Avustus ei saa ylittää avustuskelpoisten kustannusten määrää. Myönnettäessä avustusta taloudellista toimintaa harjoittavalle yritykselle tai muulle yhteisölle valtionavustuksen määrä on kuitenkin enintään 50 prosenttia avustuskelpoisista kustannuksista. Avustuskelpoiset kustannukset määritellään tukilain 9 §:ssä.

5 Pääasialliset vaikutukset

5.1 Taloudelliset vaikutukset

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kustannusvastuu alueen pilaantuneisuuden selvittämisen ja puhdistamisen järjestämisestä pienenesi. Tukilain ja valtioneuvoston asetuksen muutoksen jälkeen Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus maksaisi enintään 50 prosenttia alueen pilaantuneisuuden selvittämisen avustuskelpoisista kustannuksista ja enintään 40 prosenttia alueen puhdistamisen avustuskelpoisista kustannuksista. Siten Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kustannustaakka pienenesi huomattavasti niissä tilanteissa, joissa kustannukset jaetaan. Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaisi edelleen kustannuksista kokonaan, jos se olisi välttämätöntä yleisen ympäristöedun kannalta taikka jos pilaantuneisuudesta aiheutuisi tai uhkaisi aiheutua erityisen vakavaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai yksilön asuinympäristölle. Suurimmassa osassa puhdistuskohteista kustannukset jaettaisiin. Muutoksella olisi vaikutusta erityisesti valtion määrärahan käyttöön ja sen vaikuttavuuteen. Samalla määrärahalla saataisiin parhaimmillaan selvitettyä tai puhdistettua kaksinkertainen määrä kohteita aiempaan verrattuna.

Valtion määrärahan käytön lisäksi taloudelliset vaikutukset kohdistuisivat lähinnä kuntiin. Kunnat ovat pääosin hakijoina sekä valtioneuvostuksissa että järjestämistehtävässä. Kuntien kustannukset eivät pääsääntöisesti kasvaisi. Uusi sääntely saattaisi kuitenkin vaikuttaa epäsuorasti niin, että yhä suurempi osa kunnista selvittäisi maa-alueiden pilaantuneisuutta tai puhdistaisi niitä, jolloin kuntien kustannukset luonnollisesti kasvaisivat aiempaan verrattuna. Kustannusvastuu on kuitenkin muun ympäristönsuojelulainsäädännön perusteella pääsääntöisesti kunnilla joko alueen hallinnan tai kunnan viimesijaisen vastuun perusteella, eivätkä lain tai valtioneuvoston asetuksen muutokset vaikuttaisi tilanteeseen.

Asetuksen muutoksen jälkeen kustannustenjakoa olisi samansuuntainen kuin ennen tukilain voimaantuloa voimassaolleen jätehuoltotyöjärjestelmän kustannustenjakoa, jossa valtion kustannusosuus oli tyypillisesti noin 40 prosenttia.

5.2 Ympäristövaikutukset

Asetuksella arvioidaan lähtökohtaisesti olevan pieniä myönteisiä vaikutuksia ympäristölle. Kustannusten jakaminen mahdollistaa valtion määrärahan käyttämisen useampaan kohteeseen, mikä voisi parantaa ympäristön tilaa. Pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain sekä valtioneuvoston asetuksen muutos yhdessä edistäisivät Valtakunnallisen pilaantuneiden maa-alueiden riskinhallintastrategian tavoitteiden toteutumista. Strategian keskeisin tavoite on merkittävien riskikohdeiden tunnistaminen, tutkiminen ja tarvittaessa puhdistaminen järjestelmällisesti vuoteen 2040 mennessä.

6 Lausuntopalaute

[Täydennetään]

7 Säännöskohtaiset perustelut

1 § Sovellettavat säännökset

Jotta valtioneuvoston asetukseen voitaisiin sisällyttää järjestämistehtävää koskevaa sääntelyä, muutetaan sovellettavia säännöksiä koskevaa 1 §:n 1 momenttia. Sen lisäksi, mitä pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetussa laissa (246/2019) ja valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään, noudatettaisiin alueen pilaantuneisuuden selvittämistä ja pilaantuneen alueen puhdistamista koskevan avustuksen myöntämisessä sekä alueen pilaantuneisuuden selvittämisen ja pilaantuneen alueen puhdistamisen järjestämisessä, mitä asetuksessa säädetään.

4 § Avustuksen enimmäismäärä

Valtioneuvoston asetuksen 4 §:ää muutettaisiin siten, että voimassaolevan asetuksen 4 §:n 3 momentin virkkeet erotettaisiin omiksi momenteikseen. 4 §:n muutetussa 3 momentissa säädettäisiin, että avustus ei saa 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa ylittää avustuskelpoisten kustannusten määrää. Uudessa 4 §:n 4 momentissa säädettäisiin, että myönnettäessä avustusta taloudellista toimintaa harjoittavalle yritykselle tai muulle yhteisölle valtionavustuksen määrä olisi kuitenkin enintään 50 prosenttia avustuskelpoisista kustannuksista. Voimassa oleva sääntely erotettaisiin kahdeksi eri momentiksi, sillä momentin toinen virke liittyy tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annettuun komission asetukseen (EU N:o 651/2014, jäljempänä ryhmäpoikkeusasetus), jonka on tarkoitus olla voimassa vain rajoitetun ajan. Ryhmäpoikkeusasetus on voimassa 31.12.2026 asti. Säännösten sisältöön ei ehdoteta muutoksia.

4 a § Alueen pilaantuneisuuden selvittämisen ja alueen puhdistamisen järjestämisen kustannusten jakaminen

Valtioneuvoston asetukseen lisättäisiin uusi 4 a § alueen pilaantuneisuuden selvittämisen ja alueen puhdistamisen järjestämisen kustannusten jakamisesta. Säännös annettaisiin tukilain 12 §:n 4 momentin nojalla. Jos järjestämisen kustannukset jaettaisiin pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain 12 §:n mukaisesti, Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen osuus olisi enintään 50 prosenttia alueen pilaantuneisuuden selvittämisen avustuskelpoisista kustannuksista ja enintään 40 prosenttia alueen puhdistamisen avustuskelpoisista kustannuksista.

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kustannusosuus olisi lähtökohtaisesti pienempi kuin valtionavustuksessa. Tukilain hallituksen esityksen mukaan valtionavustus olisi edelleen tarkoitettu ensisijaisesti haettavaksi tukimuodoksi.

5 § Voimaantulo

Valtioneuvoston asetuksen 5 §:n 2 momenttia muutettaisiin vastamaan ryhmäpoikkeusasetuksen jatkettua voimassaoloaikaa. 5 §:n 2 momentin mukaan asetuksen 1 §:n 2 momentti ja 4 §:n 4 momentti olisivat voimassa 31 päivään joulukuuta 2026. Kyseiset säännökset koskevat taloudellista toimintaa harjoittavia yrityksiä tai muita yhteisöjä, joiden kohdalla noudatetaan ryhmäpoikkeusasetusta.

8 Voimaantulo

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain muutoksen kanssa.